

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Àrea de Presidència

Gabinet de la Presidència
Servei de Planificació i Avaluació

Rambla Catalunya, 126 08008

Barcelona

Tel. 934 020 709 -

s.planif.avaluacio@diba.cat / www.diba.cat

Avaluació del disseny i la implementació del «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100». Edició 2017-2018

Resum executiu

Equip d'avaluació

Coordinadors

- Jordi Cavero (gerent de Serveis d'Esports)
- Xavier Bertrana (cap del Servei de Planificació i Avaluació)

Col·laboradors de la Gerència de Serveis d'Esports

- Elisenda Noguera
- José Luis García

Autors de l'avaluació (Servei de Planificació i Avaluació)

- Moisès Amorós
- Andreu Orte
- Mercè Garriga

Encàrrec

A l'inici de l'edició 2017-2018, la Gerència de Serveis d'Esports i el Servei de Planificació i Avaluació del Gabinet de la Presidència van acordar fer una avaluació per a analitzar el disseny i la implementació del projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100».

L'objectiu d'aquesta avaluació és poder millorar el disseny del projecte (orientació, objectius, destinataris, tipologia de suport) a través del coneixement sobre el seu funcionament actual i el contrast amb programes de característiques similars.

Aquesta avaluació ha tingut en compte els elements prioritaris següents:

- Analitzar si els municipis participants comparteixen els objectius i l'orientació del projecte.
- Explorar la complementarietat entre el projecte de la Diputació i els programes municipals per a gent gran.
- Identificar els perfils de participants al llarg del temps, així com els instruments per a apropar-se a població potencialment interessada.
- Valorar elements propis de comunicació i publicitat del projecte.
- Identificar necessitats percebudes pels beneficiaris (municipis i/o persones participants) per a la millora del projecte.
- Copsar els instruments d'informació i comunicació emprats per a la millora de la gestió i coneixement del projecte.

L'avaluació s'ha fet amb recursos interns del Servei de Planificació i Avaluació, la participació de la Gerència de Serveis d'Esports i els ajuntaments participants en l'edició 2017-2018.

El projecte «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100»

El «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» és un projecte de la Gerència de Serveis d'Esports dirigit a ens locals de la província que estiguessin fent programes propis d'activitat física per a gent gran. El cicle està en funcionament des del 2001 i consisteix a fer quatre passejades per itineraris adequats per edició i una jornada de cloenda final. Les primeres quatre passejades (primera fase) es fan en parcs naturals de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació i les següents (segona fase) en entorns dels municipis participants.

El projecte té cinc objectius globals (un orientat als ajuntaments i quatre als individus participants, «gent gran»).

Objectiu 1: complementar l'acció que es du a terme amb els diferents grups municipals d'activitat física adreçats a la gent gran.

Objectiu 2: fomentar l'afecció entre la gent gran de realitzar caminades amb regularitat.

Objectiu 3: motivar l'aprenentatge i l'intercanvi de coneixements en relació amb el món natural.

Objectiu 4: oferir als participants la possibilitat de conèixer diferents entorns geogràfics de la província i de viure la natura d'una forma totalment adaptada a les seves possibilitats.

Objectiu 5: afavorir les relacions interpersonals i de grup.

El nombre d'ens locals participants ha passat dels 7 ajuntaments de la prova pilot (2001) als 65 de l'edició 2017-2018 i el nombre de participants ha passat de 395 persones a 3.136 a l'edició 2016-2017.

Metodologia

Les preguntes d'avaluació s'agrupen en dues categories que fan referència a la població diana i a la detecció de les possibles desviacions que hi puguin haver respecte de la previsió inicial.

L'avaluació s'ha basat en les tècniques següents:

- Anàlisi de documentació proporcionada per la Gerència de Serveis d'Esports destinada a tenir una visió institucional dels antecedents, els agents implicats, els recursos mobilitzats i les actuacions dutes a terme.
- Realització de tres grups de discussió amb tècnics municipals: un amb tècnics de municipis de nova incorporació i els altres dos, amb tècnics dels ajuntaments que ja fa diversos anys que hi participen (fins a cinc anys o bé més de cinc). Es van reunir l'octubre de 2017 durant aproximadament una hora, i hi van assistir 27 persones en representació de 28 municipis.
- Elaboració de dos qüestionaris en línia adreçats a tècnics municipals. La primera onada de treball de camp va correspondre als ajuntaments de nova incorporació (a 8 ajuntaments, a finals de febrer de 2018) i la segona, a la resta (57, durant la segona meitat de maig de 2018).

L'equip avaluador ha centrat l'anàlisi en el nivell municipal i no en l'individual (caminants), i en la perspectiva dels municipis de nova incorporació. Aquesta darrera qüestió s'ha complementat amb l'opinió i percepció de la resta de municipis, alguns d'ells amb una llarga

trajectòria al projecte. La finalitat d'obtenir informació tant de municipis amb experiència al projecte com de municipis d'accés recent ha permès contrastar percepcions i opinions sobre el funcionament del projecte.

Principals resultats

El projecte contribueix a incrementar els nivells d'activitat físicoesportiva, conèixer millor el medi natural provincial i diferents entorns geogràfics, i millorar les relacions interpersonals. Tanmateix l'equip avaluador considera que seria interessant aprofundir en aquesta qüestió mitjançant un estudi dels passejants per a valorar si els objectius són encara actualment vigents. Els municipis no tenen instruments consolidats per a verificar si els objectius principals del projecte s'estan assolint.

Edat

No hi ha un criteri clar sobre si hi ha d'haver un topall d'edat mínima per a participar. Els municipis de nou accés majoritàriament fixen aquest topall, mentre que els municipis que porten més d'una edició majoritàriament no el fixen. L'edat mínima més habitual ha estat els 60 anys.

Criteris de valoració de la condició física

Els tècnics municipals tenen assumida la responsabilitat de la selecció per a garantir que els participants puguin fer tot el recorregut, però no hi ha un protocol unificat de selecció i cada municipi actua segons una casuística particular.

Els municipis més experimentats tenen una idea aproximada sobre l'estat físic dels candidats mitjançant qüestionaris, perquè ja estan inscrits en altres activitats municipals d'activitat física, o a través del parer dels monitors de les activitats.

Dificultat d'identificar la població potencialment interessada

Majoritàriament es desconeix el volum de persones amb les condicions físiques adequades per a prendre part en el projecte. Els municipis participants amb més trajectòria tenen uns criteris d'edat amplis, amb alguns casos per sota dels 60 anys i no l'han variada al llarg del temps.

Reconeixement de potencials participants que no hi accedeixen

Els municipis es troben amb la dificultat que el projecte no arriba a la gent que no participa en les activitats esportives o en les dels casals, ja que són invisibles per als tècnics que gestionaran el projecte. En diversos graus, això passa en totes les poblacions, però més en

les grans. Els tècnics amb més experiència tenen dificultats per a acostar-se especialment a homes que no acostumen a apuntar-se a fer activitats físiques.

Canals de comunicació amb els participants

El millor canal per a comunicar-se amb els participants han estat els casals i les entitats de gent gran. En menor grau, també s'han adreçat a grups de caminants, més o menys formalitzats, que ja funcionaven. La majoria dels municipis participants no han canviat els seus canals d'accés.

Hi ha un alt grau de fidelitat, la qual cosa influeix en les estratègies de comunicació de les edicions posteriors: als tècnics municipals no els cal que facin massa esforços per a atraure participants.

Llistes d'espera

En una mica més de la quarta part dels municipis hi ha llistes d'espera i es percep majoritàriament que en les darreres edicions han crescut. Quant a mecanismes per a omplir les vacants definitives, no hi ha una única fórmula i les trucades telefòniques és la prioritària.

Abandonaments i variació dels perfils de participants

No es disposa d'un protocol de seguiment dels participants unificat o pactat, sinó que cada municipi ho fa segons la seva realitat. Tampoc es recullen sistemàticament els motius dels abandonaments. Els principals motius d'abandonament percebuts són canvis en l'estat de salut o lesions, o canvis en la disponibilitat de temps motivats per l'atenció de persones a càrrec.

Es percep que el perfil dels participants ha variat amb el temps: ara s'acosten a la seixantena (cada cop més joves), són més actius, tenen més interessos i hi ha més homes. Queda fora, doncs, la població d'edat més avançada i que possiblement no té tanta tendència a ser activa. Malgrat això, els resultats de les enquestes mostren que la majoria dels municipis no creuen que el perfil hagi variat.

Encaix del projecte als objectius de programes municipals i altres efectes

En termes globals, els calendaris de les activitats municipals i el projecte s'ajusten mútuament. El projecte no ha substituït altres programes municipals destinats a la gent gran i els serveix sobretot per a impulsar altres activitats físiques per aquest col·lectiu la gent gran.

La gran majoria no creuen que, per tal que el projecte funcioni, cal que prèviament hi hagi grups estables de caminants (més o menys formalitzats). Però en una mica més de la meitat dels ajuntaments, bona part dels participants provenen d'aquests grups de caminants organitzats. Però sí que cal hi hagi prèviament activitats per a la gent gran.

El projecte està plenament acceptat pels municipis i les eventuais alternatives que es proposarien seguirien el mateix patró: la importància del foment de l'activitat física per a la gent gran.

Aspectes generals sobre el rol de la Diputació i de l'empresa certificadora de recorreguts: coneixement i incorporació al projecte, gestió i organització

Els ajuntaments de nova incorporació fan una aportació superior als 2.000 € de mitjana, si bé cal tenir en compte l'heterogeneïtat dels municipis i dels grups participants.

En la majoria no s'ha optat per un pagament i, si n'hi ha, va des d'1 € a 7 € per passejada i s'entén sobretot com a signe de compromís amb el projecte.

Relació tècnica amb la Diputació

A la segona fase, els tècnics municipals s'autoorganitzen autònomament i la gestió dels grups és senzilla. La comunicació entre ells es fa mitjançant correus electrònics o trucades telefòniques.

La distribució dels municipis per a les caminades municipals de la segona fase la fa la Gerència d'Esports de la Diputació de Barcelona, però no es tenen en compte les possibles preferències dels passejants. Els municipis estan d'acord que els grups els faci la Gerència.

Relació amb l'entitat certificadora dels recorreguts

La relació amb l'entitat ha estat més aviat fàcil i li atorguen una puntuació mitjana de 3,8 sobre una escala de 0 a 10, on 0 indica "molt fàcil" i 10 "molt difícil". La valoració de la preparació tècnica dels monitors ha estat valorada amb una nota mitjana de 8,6 sobre 10.

Resultats (outputs) sobre nivells d'assistència

En la meitat dels municipis de nova incorporació es va assolir el nivell d'assistència previst, mentre que en l'altra meitat, no. Els tècnics amb més experiència no veien que el nivell d'assistència fos un problema, ja que han anat omplint els grups en les diverses edicions en què han pres part. De fet, sovint per a facilitar la gestió, prioritzen les persones que ja han participat a l'edició anterior.

Satisfacció dels participants

La meitat dels ajuntaments tenen establerts mecanismes per a conèixer la satisfacció dels participants des de la seva incorporació. Però són valoracions conjuntes verbals no protocol·litzades, fetes en acabar la passejada. Els municipis que no fan seguiment és per falta de temps.

En general no es fa servir gaire la informació recollida informalment.

Conclusions i recomanacions

El «Cicle de passejades per a la gent gran: A cent cap als 100» té una llarga trajectòria i un grau d'acceptació elevat per part dels ajuntaments, així com una fidelització important per part dels participants. Aquest treball d'avaluació constata que **els elements principals del projecte estan consolidats.**

Inicialment estava més aviat pensat per a la «gent gran activa», però **s'ha anat orientant cap a la idea de l'envelliment actiu**, en bona mesura a causa de la varietat d'edats dels participants. Una possibilitat d'adaptació seria preparar circuits per a les diverses condicions físiques dels participants (per exemple, diversos circuits per nivells de condició física amb independència de l'edat) o oferir un relat per a promoure la marxa nòrdica —que ja es fa— entre els destinataris.

Els ajuntaments no tenen clar quina seria la seva població diana.

Cada ajuntament treballa amb els seus criteris de selecció de candidats.

No hi ha un conjunt d'elements comunicatius genèrics que els municipis puguin editar fàcilment en funció de les seves necessitats (cartells muts, tríptics, fulletons, etc.).

Un dels aspectes més ben valorats pels ajuntaments són els intercanvis entre diversos municipis.

Hi ha mancances quant al nivell d'informació sobre els participants. Els tècnics municipals generalment no recullen d'una manera sistemàtica el perfil, la motivació, els motius dels abandonaments, el nivell de satisfacció amb el projecte, etc. Part d'aquesta informació sovint la recullen els monitors o acompanyants i la transmeten verbalment als tècnics municipals, però no hi ha constància que aquesta informació s'analitzi en clau de millora i de coneixement del públic usuari. Elaborar i protocol·litzar un sistema de recollida d'informació dels usuaris, de seguiment i de satisfacció amb una perspectiva evolutiva permetria introduir eventuais millores en el projecte. Aquest sistema de recollida d'informació hauria de permetre visualitzar, entre altres coses, els canvis en els perfils dels participants i posar les bases per a conèixer els efectes i impactes del projecte sobre elles.

Entre els tècnics s'ha detectat la **voluntat de disposar d'un espai de treball compartit** per a trobar-s'hi amb freqüència, no necessàriament de manera presencial, a fi de plantejar reptes de millora sobre els diversos aspectes del projecte, com ara els avantatges i inconvenients de fer pagar als participants l'increment o no de la freqüència de les passejades per a potenciar els efectes beneficiosos per la salut, etc.